

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. An substantia sit immediatè productiva accidentium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

cujus gradus contrarii, cum sit substantia, quæ est capax contrariorum, & proinde accidens fortius agit istos gradus corrumpendo, quam substantia aquæ conservando, cum non sibi determinaverit hos gradus, sed octavum.

Urgetur: Si octavus gradus frigoris non corrumpitur à calore, non potest ostendi, à quo corrumpatur; ergo debet corrumpi à calore: probatur ant. non à substantia ignis, quia frigus non dependet ab illa in ullo genere causæ, & ipsi non contrariatur, substantia enim non habet contrarium. R. dist. ant. non potest ostendi, à quo directe corrumpatur, transeat ant. à quo consequentivè corrumpatur, nego ant. & consequentiam. Itaque octavus gradus frigoris corrumpitur ex eo, quod per substantiam ignis corrumpatur aqua immediatè, quia tunc desinit habere subjectum, sine quo connaturalitèr conservari nequit, sed quasi ad idem

XVI.
Secundum.

Arguitur secundò: Si accidens non posset corrumpere substantiam, sequeretur, quod si calor, qui est in toto mundo, applicaretur ad unicam guttam aquæ, quod eam non posset corrumpere, neque octavum gradum frigoris ejus, sed hoc non videtur credibile & conceptibile, ergo. R. concedendo ma. & negando mi. Ratio est, quia accidentia non possunt corrumpere illam guttam, nisi introducendo aliam formam substantialem in materiam ejus, quæ connaturalitèr nequit esse sine omni forma substantiali, unde, ut prior expellatur, nova pro aliquo priori debet introduci, quare postquam à substantia ignis introducat nova forma, destruitur & aqua, & octavus gradus frigoris.

Instatur: Ponatur casus, quod calor ille applicetur tui guttæ aquæ, sine substantia ignis, in illo casu non est credibile, quod non posset destruere & aquam, & octavum gradum, cum sit multò majoris activitatis, quam ille unicus gradus, ergo. R. quod in tali casu illa gutta corrumpetur vel à cælo, vel à Deo aliisq; causis universalioribus, neque hoc est mirum, quia Deus, tanquam causa universalissima, supplet omnem defectum causæ secundæ deficientis, maxime quando in passio ponuntur tales dispositiones, ad quas connaturalitèr nata est sequi aliqua forma substantialis, prout contingeret in casu, ubi ad intensum calorem deberet sequi forma ignis.

Urgetur: Si poneretur frigus ut octo in quantitate aliqua separata à substantia, tunc posset calor illud destruere, secundum omnes gradus; ergo potest etiam illud corrumpere, quando est substantiæ aquæ conjunctum, sed si corrumpere illum ultimum gradum, deberet etiam desinere substantia; ergo eam quoque corrumpere. R. negando consequentiam; disparitas est, quia dum frigus est separatum à substantia aquæ, tunc nullum est fortius agens impeditivum corruptionis, quam sit calor corrumpens, quia nullum est subjectum, quod vel activum esset, vel cui connaturalitèr talis gradus frigoris deberetur, & consequentèr tunc calor, utpotè magis activus destrueret ipsum frigus, quando autèr est cum substantia conjunctum,

tunc substantia est fortior in conservando octavum gradum, quam calor corrumpendo.

Dico 3. Nullum accidens potest producere substantiam, neq; tanquam causa partialis. Hæc est etiam Authorum supra. Et

Probatur primò: Tum, quia nulla ratio suadet oppositum, tum, quia nulla necessitas urget tribuendi accidenti activitatem, respectu substantiæ, quando substantia adest; ergo nullum accidens producit substantiam, nec partialitèr quidem; nec juvat paritas de intellectu, qui cum qualitate materiali concurret ad productionem intellectus, cum tamen illa qualitas sit intellectione imperfectior, non juvat, inquam, quia ratio disparitatis est ex eo, quod intellectus ex se sit indeterminatus, non sic autèr est substantia.

Probatur secundò: Quia omnis causa etiam partialis in virtute sua, saltem partialitèr, debent continere suum effectum, sed accidens nullo modo continet in se substantiam, ergo: ma. patet: probatur mi. quia accidens in virtute sua non continet nisi accidens, ergo: probatur ant. quia si in virtute sua contineret substantiam, posset eam virtute sua propriâ producere, & sic posset etiam eam producere, quando est à substantia separatam, quod tamen adversarii non admittunt.

Probatur tertio: Si accidens posset partialitèr producere substantiam, deberet eam producere cum substantia, quando illa agit, sed tunc nequit eam producere, ergo: ma. patet mi. prob. Ita se habent causæ secundæ in operari, quemadmodum se habent in esse, sed substantia in esse, prior est, quam accidens; ergo est etiam prior in operari, & consequentèr accidens nullo modo operabitur, quia cum effectus in unico instanti producatur, quando accidens accipit esse, tunc jam substantia operabitur, & consequentèr accidens nihil producat.

Dices: Sicut se habet substantia creata ad esse, ita se habet ad operari, sed esse connaturalitèr nequit sine accidentibus; ergo neque operari poterit. R. dist. non potest esse sine accidentibus, tanquam rationibus formalibus constitutivis, nego mi. tanquam conditionibus, & dispositionibus necessariis requisitis, concedo mi. & similiter dist. consequens, non potest operari sine illis, tanquam causis productivis, nego consequentiam, tanquam dispositionibus necessariis præviis, concedo consequentiam. Itaque accidentia non sunt quidem data substantiæ purè ad ornamentum ejus, sed etiam ad producendas dispositiones, quare, licet qualibet substantia sit determinata ex se, ad producendam talem substantiam, verbi grati ignis ignem, tamen non incongruè dicitur, quod determinetur per accidentia, tanquam per dispositiones.

QUÆSTIO V.

An Substantia sit immediatè productiva accidentium?

Quemadmodum in superiori questione questione examinatum fuit, an substantia producat substantiam.

substantiam immediatè, an verò eam producant accidentia, ita hic e contra queritur, an substantia producat accidentia, an accidens ita producat accidens, ut illud substantia non possit frangere. Questio verò dupliciter moveri potest, primò, an substantia sit productiva accidentium in se ipsa? secundò, an sit productiva eorum in subiecto alieno? Quoad primum, Thomistæ negant, substantiam in se ipsa posse producere aliquid accidens, sed cuiuslibet accidentis productionem attribuendam esse accidenti, putant enim substantiam in creatis nihil operari. Circa secundum putant nonnulli Recentiores cum Scotistis quibusdam, substantiam, quæ potest actione immanenti in se producere accidentia, posse eadem producere quoque in alieno subiecto, seu transcurrenter. Ita Maltrius, Hurradus, Arriaga & plures alii. Sed ad primum progrediendo

Dico 1. Substantia ex sua ratione habet virtutem productivam accidentis immediatam & intrinsecam in se ipsa. Hæc est Doct. in 2. d. 16. & in 4. d. 12. q. 3. quam probat Doctor ex 7. Met. t. 31. & 32. ubi Aristoteles ait: *Ceterum ex his propriam substantiæ accipere est, quod necesse est præexistere semper aliam substantiam actu existentem, quæ facit, ut puta animal, si animal sit, quale verò, aut quantum non est necesse (ut præexistat scilicet) nisi potentia solum*: ergò aliquid, quod non est quantum vel quale, potest producere quantum vel quale; ergò substantia id poterit, cum hæc de se ex ratione formali nec quanta sit, nec qualis. Hæc autoritas non solum præsentem conclusionem bene probat, verum etiam præteritam questionem optimè confirmat, dum asserit, ut substantia esse accipiat, necesse sit substantiam præexistere. Sed

Probatur Conclusio ratione ab experientia, quæ, licet communis sit, est tamen bona, quia videlicet videmus aquam calefactam se reducere ad pristinum frigus, sed non per aliquid accidens; ergò per substantiam; probatur min. si esset aliquid accidens, maxime esset gradus ille frigoris, qui, ex superioribus dictis, dicitur remanere cum aqua, vel aliquid aliud, sed neutrum est, ergò: ma. est communior, probatur minor, non aliquid aliud à gradu frigoris, quia tale non est asignabile, & recurrere ad occultam qualitatem non valet, cum enim occulta sit, adferri nequit, tanquam manifesta & vera determinata causa: nec etiam ille prior gradus frigoris remanens, quia ille gradus deberet intendere seipsum, nec simile agit in simile, imò remissius, & minus perfectum non potest producere magis perfectum, sed ista omnia sequerentur, si ille gradus remanens produceret reliquos, ergò: probatur min. primò, quia se intendere ex eo, quod acquireret plures gradus, secundò ultimus gradus ageret in proximum, qui est similis ultimo, denique magis perfectum est frigus ut sex vel octo, quam ut unum, saltem perfectione extrinsecâ; ergò ille ultimus gradus remanens non potest producere reliquos gradus frigoris. Toletus recurrit ad aërem circumstantem, sed gratis, nam aër frequentè est tepidus, & tamen aqua reducit se ad frigus, quod aquæ in summo competit, non aëri, ut

infra dicitur, adeoq; nequit aër producere illud frigus, alioquin daret, quod non haberet.

Dices: Accidentia Eucharistica se reducunt ad pristinum frigus, verbi gratiâ, species vini consecrata calefactæ, si sibi relinquuntur, sensim iterum frigesunt; ergò ex eo, quod aqua reducat se ad pristinum frigus, non provenit à substantia aquæ, alioquin ubicunque fieret talis reductio, deberet dici, quod ibi sit substantia, quod repugnat fidei in Eucharistiæ sacramento. Sed 3. In Eucharistia illam reductionem fieri à Deo, vi prioris miraculi supplente omnem defectum substantiæ, ad celandum tantum mysterium, quod etiam contingit in corruptione specierum, ubi Deus materiam novam vel antiquam reproductit. Sed

Probatur Conclusio secundò: Intellectio & volitio sunt vera accidentia, imò reliquis perfectiora, sed intellectus & voluntas, quæ sunt substantiæ, realitèr eas producunt; ergò substantia potest producere in seipsa aliqua accidentia.

Probatur tertio. Substantia concurrat materialitèr ad productionem quantitatis, & aliorum accidentium sibi connaturalium; ergò etiam potest concurrere efficientèr, probatur consequentia, quia non minor requiritur virtus ad influendum materialitèr, quam ad influendum efficientèr, sed materialitèr influere potest; ergò etiam efficientèr. Hinc infero substantias producere in seipsis in primo instanti, quo producuntur, qualitates suas connaturales (quæ emanare dicuntur, quæ emanatio non impedit veram actionem Physicam, cum illæ qualitates realitèr distinguuntur, licet impediatur in illis, quæ non sic distinguuntur) si enim habent virtutem productivam earum, debet illis potius adscribi productio, quam aliis causis. Nec obstat, quod generanti id communiter adscribatur, quia hoc tantum verum est de productione mediata, non verò de productione immediata, id est, quatenus ab ipso generante substantia producit, à quâ in eodem instanti producuntur illa accidentia.

Dico 2. Substantiæ aliqua possunt producere accidentia in alieno subiecto. Ita Doctor 2. d. 9. q. 92. n. 15. Hurrado, Arriaga & plures alii.

Probatur Conclusio primò, Autoritate & ratione Scoti proximè citati, ubi hæc habet: *Quod sufficientèr est in actu primo, respectu alicujus effectus, potest illum causare in receptivo proportionato approximato, sed aliqua substantiæ sunt in actu primo, respectu aliquorum effectuum*; ergò possunt illos producere in quocunque subiecto proportionato: probatur min. quia sol, piper, vinum &c. causant calorem, sed non per alium calorem; ergò per seipsa, probatur min. tum, quia sol &c. non est formalitèr calidus; tum quia non est asignabilis alia aliqua qualitas, ergò.

Probatur secundò, possunt substantiæ producere aliqua accidentia in se & immanenter; ergò etiam transcurrenter & in alieno subiecto: probatur consequentia, quia nec est disparitas ex parte agentis, nec ex parte termini produ-

II.

III.

IV.

Substantiæ possunt producere accidentia in alieno subiecto.

producti, quia actio transiens tam perfecta est, ac immanens & e contra, & calor, verbi gratia, productus in se, vel in alieno subiecto. Verum quidquid sit de hac re

V.
*Accidentia
similia pro-
ducuntur ab
accidentibus.*

Dico 3. *Accidentia similia accidentibus substantiæ operantur non producuntur immediate ab ipsa substantia, sed ab accidentibus illius.* Hæc est etiam communis inter Scotistas & Neotericos: &

Probatur primò: Illa debet alicujus effectus dici immediata & vera causa, quæ effectui est magis proportionata, sed illa accidentia similia sunt magis proportionata accidentibus, quam substantiæ; ergò illa debent dici causa: ma. patet, probatur mi. quia similia sunt sibi magis proportionata quam dissimilia, sed illa sunt similia, ergò. Confirmatur hæc ratio, quia natura, & quæcumque causa semper intendit sibi assimilare effectum.

VI.

Probatur secundo: Illa debet assignari alicujus effectus vera & immediata causa, quæ eundem ubique æqualiter producit, sed calor, verbi gratia, ignis & frigus aquæ, calorem & frigus æqualiter producit independentèr à subiecto cui insunt; ergò illa accidentia sunt productiva aliorum similibus: probatur mi. quia calor sive sit in ferro, lapide & aqua, semper calefacit & calorem producit, tam benè, ac quando est in igne, sed in ferro, aqua, lapide &c. non concurrunt ipsa substantia lapidis, aquæ &c. ergò producit independentèr à subiecto, cui inest: probatur mi. quia lapis, & aqua nullam habent vim & virtutem calefaciendi.

VII.

Probatur tertio: Si subiectum accidentium produceret, aut concurreret ad productionem accidentium, sequeretur, quòd aqua summè calefacta posset, imò frigefaceret, sed hoc est contra manifestam experientiam; ergò substantia non concurrat ad productionem similibus accidentium, quæ in ipsa sunt: probatur sequela ma. tunc potest produci frigus, quando adest ejus legitima causa productiva, sed in aqua summè calefacta adest causa legitima productiva frigoris, nempe ipsa aqua; ergò aqua poterit illud producere, imò debebit & necessitabitur ad ejus productionem, cum sit causa connaturaliter agens.

QUÆSTIO VI.

An causa efficiens creata possit elevari ad producendos effectus supra naturam? seu, an detur Potentia Obedientialis tam activa, quam passiva?

I.
Varie controversia.

Plurimæ & maximæ sunt circa presentem quæstionem controversiæ, quæ potissimum oriuntur ex ambiguitate & difficultate quæstionis de nomine, nam aliqui dicunt potentiam obedientialem, non esse aliud, quam non repugnantiam creaturæ ad obediendum Creatori: verum hic loquendi modus planè non subsistit, si illa non repugnantia pro formali accipiatur, nam quemadmodum omnis potentia dicit aliquam virtutem, ita etiam obedientialis dicere debet, omnis enim ratio generica specie-

bus convenire debet. Alii dicunt Potentiam obedientialem esse qualitatem infusam, Attamen nec hoc valere potest, quia sicut creatura immediate recipit illam qualitatem infusam & supernaturalem, ita etiam immediate actus vel habitus supernaturales recipere potest, qui elevent ad operandum obedientialiter, & consequenter potentia obedientialis non consistit in tali qualitate, vel dabitur processus in infinitum, quia ad illam qualitatem iterum debebit dari alia, & ad illam alteram tertia & sic deinceps. Alii aliter loquuntur. Verum tamen ad rem ipsam explicandam moveo manum: Unde ad tollendam omnem æquivocationem

Notandum: Per Potentiam obedientialem me aliud non velle intelligere, quam virtutem aliquam inchoatam & partialem in creatura ad agendum vel patiendum, ita ut nequeat compleri in ratione causæ ab aliquo agente creato, sed tantum ab increato concurrente cum illa creatura, non quomodocumque, seu cum concursu generali, quem Deus, vel author naturæ, præstat omnibus rebus creatis, sed speciali, qui ex ratione & natura sua creaturæ est indebitus, ita tamen, ut creatura cum illo concursu non habeat rationem præciæ causæ instrumentalis, sed principalis suo modo, nam de ratione instrumenti est, ut non attingat terminum principalis agentis, quem si adhuc attingeret, non facit propriam virtutem, potentia autem obedientialis debet propriam virtutem, saltem inchoatam attingere terminum principalem, nam effectus, quem illa potest attingere, debet habere cum illo, quem naturaliter attingit, saltem aliquam proportionem, analogiam & similitudinem, ut non differant plus, quam perfectum ab imperfecto, vel minus perfectio, idque vel intra eandem speciem, vel si alterius speciei & altioris ordinis, habeat tamen aliquem ordinem ad causam productivam, ut non petat ab alia causa produci, Exemplum primi est in Beatissima semperq; Virgine Maria, quæ, licet supernaturaliter conceperit Christum, qui verus homo est, habebat tamen potentiam naturalem ad concipiendum: Exemplum secundi est in cognitione abstractiva & intuitiva Dei, prima est naturalis, altera supernaturalis, adhuc tamen habent talem ordinem, analogiam & proportionem ad intellectum, ut non petant ab alia causa produci; hinc patet, non sufficere quancunque convenientiam in genere vel specie, alioquin ignis posset producere aquam & calor frigus, quia hæc conveniunt in proximo genere tangibilis qualitatis, quare vel debet effectus supernaturalis respicere talem causam, vel in substantia esse ejusdem speciei cum naturali, licet in modo sit supernaturalis.

Hoc prænotato Circa presentem quæstionem triplex solennis est sententia: Prima est communior Thomistarum, qui adstruunt in creaturis nullam dari potentiam huiusmodi obedientialem, ita ut etiam Cartægia dicat disp. 3. de Sacram. diff. 2. cap. 7. Nec inter veteres, nec inter Recentiores Scriptores, uno Suario excepto, reperiri, qui hanc potentiam admittant. Ast dura est ista censura, nam post Suarium, Hurtadus, Arriaga, Comptonius, & plie-